

Η είσοδος της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ, σήμανε την ενίσχυση του μετώπου της Μακεδονίας. Στη μάχη της Τζέρνας (15 Σεπτεμβρίου του 1918), ο ελληνικός στρατός νίκησε τους Βουλγάρους και τους υποχρέωσε να επιστρέψουν στα προπολεμικά τους σύνορα. Λίγες μέρες αργότερα, ο πόλεμος τελείωσε κι η Ελλάδα κάθισε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων από την πλευρά των νικητών.

Το ελληνικό ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην απελευθέρωση εδαφών που κατείχαν η Τουρκία και η Βουλγαρία. Όμως, τον πρώτο λόγο είχαν, όπως πάντα, οι μεγάλες δυνάμεις. Στο Νεϊγί, ένα παρισινό προάστιο πάνω στον Σηκουάνα, η νικημένη Βουλγαρία υποχρεώθηκε να υπογράψει την ομώνυμη συνθήκη: Παραχωρούσε στη Γιουγκοσλαβία την περιοχή ανάμεσα στον Δούναβη και τη Στρομνίτσα, ενώ παραιτιόταν από την Ανατολική Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη, που προσωρινά μπήκαν κάτω από τον έλεγχο των μεγάλων δυνάμεων. Υποχρεωνόταν, ακόμα, να πληρώσει μεγάλες πολεμικές αποζημιώσεις και να περιορίσει αισθητά τις στρατιωτικές της δυνάμεις.

Ένα ατελείωτο παζάρι ακολούθησε. Η τύχη της Μακεδονίας και της Θράκης παιζόταν περίπου ένα χρόνο, ώσπου (10 Αυγούστου του 1920) με ειδικά παραρτήματα στη συνθήκη των Σεβρών παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα. Κι αυτό, επειδή η Τουρκία υποχρεωνόταν να παραχωρήσει στην Ελλάδα την Ανατολική Θράκη ως τα περίχωρα της Κωνσταντινούπολης.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, η Ανατολική Θράκη παρέμεινε στην Τουρκία. Όμως, η Ανατολική Μακεδονία και η Δυτική Θράκη ήταν αδιαμφισβήτητα ελληνικά εδάφη. Η Βουλγαρία δεν είχε λόγο στις διαπραγματεύσεις. Με τη συνθήκη της Λοζάννης (24 Ιουλίου του 1923), ο ποταμός Έβρος καθορίστηκε το ελληνοτουρκικό σύνορο. Με την ίδια συνθήκη, η Ίμβρος και η Τένεδος ξαναδόθηκαν στην Τουρκία με καθεστώς αυτοδιοίκησης.

Η συνθήκη των Σεβρών υπογράφηκε στις 10 Αυγούστου του 1920. Η Ελλάδα έπαιρνε την Ανατολική Θράκη κι έφτανε ως την Τσατάλτζα, ενώ η ευρωπαϊκή Τουρκία περιοριζόταν στην Κωνσταντινούπολη και τα προάστια της. Στην Ελλάδα κατακυρωνόταν και η Σμύρνη στη Μ. Ασία. Με την ίδια συνθήκη, η Γαλλία πήρε τη Συρία και τα Άδανα, η Βρετανία τη Μεσοποταμία και τις πετρελαιοπηγές του Ιράκ και η Ιταλία την Αττάλεια.

Ο Βενιζέλος γύρισε στην Αθήνα τροπαιούχος αναγγέλλοντας: «Σας φέρνω την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών». Οι αντιβενιζελικοί του απάντησαν: «Την

προτιμούμε μικρή αλλά έντιμη». Αναφορικά με την Ελλάδα, η συνθήκη των Σεβρών δεν εφαρμόστηκε ποτέ.

Στις 12 Οκτωβρίου 1920, ο βασιλιάς Αλέξανδρος πέθανε από το δάγκωμα ενός πιθήκου. Οι εκλογές της 14ης Νοεμβρίου πήραν πολιτειακό χαρακτήρα με τον Ελευθέριο Βενιζέλο κατηγορούμενο επειδή έβγαλε την Ελλάδα στον πόλεμο. Οι Φιλελεύθεροι έπαθαν εκλογική πανωλεθρία κι ο Βενιζέλος έφυγε στο εξωτερικό. Ένα δημοψήφισμα (6 Δεκεμβρίου του 1920) επανέφερε τον Κωνσταντίνο στον θρόνο. Αντικατέστησε τους αρχηγούς και συνέχισε τη μικρασιατική εκστρατεία. Όμως, οι μεγάλες δυνάμεις «διαπίστωσαν» ότι η μεταπολίτευση στην Ελλάδα αντιβαίνει στις αρχές της συμμαχίας. Ξαφνικά, διαπίστωσαν ότι η αντικατάσταση της προεδρικής με βασιλευόμενη δημοκρατία αποτελούσε πραξικόπημα. Δεν αναγνώρισαν το νέο καθεστώς κι άρχισαν να ενισχύουν τις δυνάμεις του Κεμάλ.

ΤΟ ΦΙΛΜ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ:

Ιανουάριος:

Η πείνα και το κρύο θερίζουν τους κατοίκους της Γερμανίας, καθώς, με την εφαρμογή των όρων της συνθήκης των Βερσαλλιών χάθηκαν οι ανατολικές αγροτικές περιοχές της πρώην αυτοκρατορίας και μαζί τους η επάρκεια σιτηρών. Η έλλειψη τροφίμων συνοδεύεται από την ανεπάρκεια της τροφοδοσίας σε καύσιμα, με αποκορύφωμα τα νοσοκομεία, όπου οι σόμπες λειτουργούν μόνον αν οι ασθενείς χρησιμοποιούν δικό τους κάρβουνο. Η νεαρή δημοκρατία προσπαθεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση με λαϊκά συσσίτια, ενώ θερίζουν η ραχίτιδα και η φυματίωση.

Φεβρουάριος:

Η ενισχυμένη από το σύνολο σχεδόν των καπιταλιστικών χωρών αντεπανάσταση στη Ρωσία έχασε τον αρχηγό της, καθώς ο ναύαρχος Αλεξέι Κολτσάκ συντρίφτηκε κι αιχμαλωτίστηκε από τις δυνάμεις του Τρότσκι. Τουφεκίστηκε, στις 2 του μήνα, ενώ ήδη ξεκίνησε η μεγάλη αντεπίθεση του κόκκινου στρατού. Στις 31 Οκτωβρίου, ολόκληρη η απέραντη χώρα επρόκειτο να ελέγχεται από τα σοβιέτ.

Μάρτιος:

Στις 8 του μήνα, ο Λόρενς της Αραβίας πρόσφερε στον φίλο του σείχη Φεϊζάλ τον θρόνο της Συρίας και στον Αμπνιαλάχ (αδερφό του Φεϊζάλ) τον θρόνο του Ιράκ. Επειδή όμως η Συρία πέρασε τελικά στη σφαίρα επιρροής των Γάλλων, οι Άγγλοι έστειλαν τον Αμπνιαλάχ στο σπίτι του κι έκαναν τον Φεϊζάλ βασιλιά του Ιράκ.

Απρίλιος:

Ανήθικη μόδα που ξεκίνησε από την Αμερική, εισβάλλει τώρα και στην Ευρώπη: Οι γυναικείες φούστες είναι πια τόσο κοντές ώστε όχι μόνο τον αστράγαλο να αποκαλύπτουν αλλά και τη μισή γάμπα! Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, τα φορέματα έχουν σχίσιμο στο πλάι, ενώ οι μπλούζες εμφανίστηκαν καλύπτοντας έναν νέο όρο («κοντομάνικες») και ουσιαστικά αφήνουν τις γυναίκες ξεμπράτσωτες. Η ζώνη χαμηλά στους γοφούς και μια μακριά εσάρπα συμπληρώνουν το νέο ντύσιμο.

Μάιος:

Η ηρωίδα της Γαλλίας Ζαν ντ' Αρκ ανακηρύχθηκε αγία, ακριβώς 508 χρόνια μετά τον μαρτυρικό θάνατό της. Μετά από στημένη δίκη, την έκαψαν ζωντανή στις 30 Μαΐου του 1431. Στα 1450, η δίκη ακυρώθηκε. Στα 1456, η μνήμη της αποκαταστάθηκε: «Δεν ήταν μάγισσα». Στα 1909, ανακηρύχθηκε οσία. Στα 1920, η Ζαν ντ' Αρκ ανακηρύχθηκε αγία της καθολικής εκκλησίας. Για πρώτη φορά, η μνήμη της γιορτάστηκε στις 30 αυτού του μήνα.

Ιούνιος:

Με τη συνθήκη του Τριανόν, η Ουγγαρία περιορίζεται στο μισό της επί αυτοκρατορίας έκτασής της. Τα εδάφη που «περισσεύουν», μοιράζονται στα όμορα κράτη. Τη βόρεια χώρα πήρε η Τσεχοσλοβακία και την ανατολική η Ρουμανία.

Ιούλιος:

Στις 30 του μήνα, οι βασιλόφρονες απότακτοι υποπλοίαρχος Απόστολος Τσερέπης και υπολοχαγός Γεώργιος Κυριάκης απέτυχαν να δολοφονήσουν τον Ελευθέριο Βενιζέλο στον σταθμό «Λιόν» του παρισινού τρένου για τη Μασσαλία. Την επομένη, βενιζελικοί των ειδικών δυνάμεων ασφαλείας δολοφόνησαν με τυφεκισμό τον αντιβενιζελικό διανοητή Ίωνα Δραγούμη.

Αύγουστος:

Απεργία πείνας άρχισαν στις φυλακές του Μπρίξτον οι Ιρλανδοί Μάικλ Φιτζέραλντ και Τέρενς Μακ Σουίνεϊ, λόρδος δήμαρχος του Κοξ και ηγέτης του IPA. Στα τέλη του μήνα, το Σιν Φέιν κήρυξε επανάσταση κατά της αγγλικής κατοχής που εξελίχθηκε σε άγριες οδομαχίες στο Μπέλφαστ. Οι Άγγλοι μετακίνησαν θωρακισμένα κι έπνιξαν την επανάσταση στο αίμα. Ο Φιτζέραλντ θα γινόταν τον Οκτώβριο ο πρώτος Ιρλανδός πατριώτης που πέθανε από απεργία πείνας κι ο Μακ Σουίνεϊ ο δεύτερος. Σε αντίποινα, ο ηγέτης του IPA, Μάκλ Κόλινς, εκτέλεσε 14 Βρετανούς πράκτορες.

Σεπτέμβριος:

Έκρηξη ωρολογιακής βόμβας που τοποθετήθηκε στο χρηματιστήριο της Γουόλ Στριτ, στη Νέα Υόρκη, είχε αποτέλεσμα να σκοτωθούν τριάντα και να τραυματιστούν άλλα τριακόσια άτομα. Το FBI εκτίμησε ότι η τρομοκρατική πράξη είναι έργο αναρχικών ή κομμουνιστών, αν και οι χρηματιστηριακοί κύκλοι δεν αποκλείουν τη βόμβα να τοποθέτησε κάποιος «καμένος» επενδυτής.

Οκτώ βριος:

Η ειρήνη επανήλθε στην αχανή Ρωσία. Η κομμουνιστική κυβέρνηση ελέγχει πλέον όλη τη χώρα, ενώ στις 6 του μήνα υπέγραψε συνθήκη ανακωχής με την Πολωνία και στις 14 αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Φιλανδίας. Το απέραντο κράτος, όμως, μαστιζεται από τις ελλείψεις τροφίμων και την οικονομική δυσπραγία, παρά την άρση του αμερικανικού εμπάργκο.

Νοέμβριος:

Περίπου 140.000 Αρμένιοι πρόσφυγες κατέκλυσαν την υπό συμμαχική διοίκηση Κωνσταντινούπολη, φεύγοντας μπροστά στην προέλαση των τουρκικών στρατευμάτων. Μόνο στην πόλη Χατζίν της Αρμενίας, τα τουρκικά στίφη έσφαξαν 10.000 πολίτες. Με τη συνθήκη ειρήνης που επρόκειτο να ακολουθήσει, η Τουρκία θα έπαιρνε μεγάλο τμήμα της Αρμενίας.

Δεκέμβριος:

Την επέκταση της κινηματογραφικής λογοκρισίας στα βιβλία και στο θέατρο ζητούν οι Γερμανοί συντηρητικοί, μετά το ανέβασμα του «Χορού» του Άρθουρ Σνίτσλερ στη σκηνή. Το ανήθικο έργο παρουσιάζει μια συνεχή εναλλαγή ερωτικών συντρόφων καταγράφοντας ταυτόχρονα και το χάσμα ανάμεσα στις τάξεις των ανθρώπων. Την ίδια ώρα, βιβλία σεξουαλικού περιεχομένου γίνονται μπεστ σέλερ, ενώ μια χορεύτρια βερολινέζικου καμπαρέ σκανδαλίζει τον κόσμο με τις γυμνές εμφανίσεις της. Η κινηματογραφική προληπτική λογοκρισία θεσπίστηκε με νόμο τον Απρίλιο και εφαρμόστηκε από τον Μάιο, καθώς πλήθος ταινιών άρχισαν να περιλαμβάνουν και σεξουαλικές σκηνές, προκειμένου να προσελκύσουν πελατεία.

(Έθνος της Κυριακής, 13.6.2009) (τελευταία επεξεργασία, 16.5.2009)